

CD KLASSIEK

Bach en sax
Blindman

Het Belgische muziekcollectief Blindman werd gelanceerd in 1988 als een saxofoonkwartet. Oprichter is saxofoonspeler Eric Sleichim. De voorbije twintig jaar legde het ensemble zich onafgebroken toe op de zoektocht naar een saxofoonklank die oude muziek in een nieuw licht plaatst. In 2000 kwam er een opname uit met de orgelpartita's van Bach, herschreven voor een saxofoonkwartet. Nadien volgden ook herwerkingen voor saxofoon en stukken van de meesters van de polyfonie.

32 Foot/The Organ of Bach, een programma waar het ensemble dit najaar de Vlaamse cultuurhuizen mee aandoet, bevat opnieuw een selectie van Bachs orgelwerken. Dat deel van Bachs oeuvre bevat een onuitputtelijke rijkdom aan genres, vormen en stijlen, zelfs binnen een en dezelfde compositie. *Tocatta, adagio, fuga BWV 564* is daarvan een trefend voorbeeld. De toccata, in Venetië ooit begonnen als een soort vrije improvisatie om de vingers los te maken en de luisteraar te imponeren met snel passagespel,

werd bij Bach tot een monumentaal, soms meerdelig werk dat hij niet zelden bekroont met een fuga. Deze toccata valt uiteen in drie delen. Alleen de rapsodische aanvang is een heuse toccata, waaraan Bach een adagio en een fuga toevoegde.

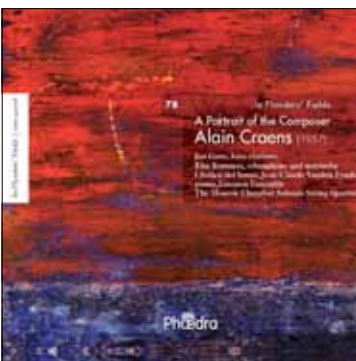
Bachs orgelwerk was altijd nauw verbonden met de kerkmuziek. Daarentegen maakte hij ook bepaalde vormen van wereldlijke muziek toegankelijk voor organisten. De nieuwe Italiaanse muziek, in het bijzonder die van Vivaldi, inspireerde hem daarbij. Het Concerto in d BWV 596 dat Blindman hier brengt met saxofoons is een werk voor orgel solo dat Bach modelleerde naar het voorbeeld van Vivaldi's vioolconcerti.

Eric Sleichim koos vooral werken waarin Bach de mogelijkheden van het pedaal verkent. Naast de tien vingers die bij het orgel wel drie tot vier klavieren kunnen bedienen, gebruikt een organist immers ook nog beide voeten natuurlijk.

De pedaalpassages, bedoeld voor de langste orgelpijpen of baspijpen, de zestien- en tweëndertigvoeters, worden op deze cd met tubax gespeeld. Dat is een pas in 1999 ontwikkelde contrabassax, een vrij uitzonderlijk instrument. Het openingswerk, *Pedal-exercitium BWV 598*, is een fragmentair bewaarde solo van 33 maten, enkel bedoeld om het voetenwerk van de aankomende organist te trainen. (EDS)

32 Foot/The Organ of Bach door Blindman onder leiding van Eric Sleichim, Klara cd, 20,25 euro.

CD HEDENDAAGS

Mysteries
Alain Craens

Het platenlabel In Flanders' Fields, dat vooral aandacht heeft voor werk van Vlaamse componisten en uitvoerders, presenteert een muzikaal portret van Alain Craens, geboren in 1957.

Craens doceert muziekschrijftuur en arrangement en coördineert vakken aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium van Antwerpen. Daar oefent hij sinds 2001 ook de functie van artistiek directeur uit. Als uitvoerend musicus was hij hobosolist in het orkest van de Vlaamse Kameropera

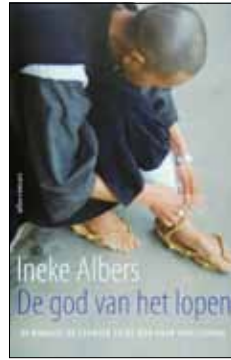
en het Vlaams Kamerorkest. Het mag dan niet verbazen dat de houtblazers een belangrijke rol krijgen in zijn composities.

De muziek van Alain Craens laat zich niet in één hokje duwen. Soms is ze tonaal, soms atonaal of vrij tonaal. Vaak vertoont ze kenmerken van het impressionisme, de *minimal music* of de jazz. Zoals veel hedendaagse muziek vraagt het werk van de luisteraar een inspanning.

Op deze verzamel-cd horen we eerst *Interlude to the Sea* uit 1994 voor hobo, fagot en piano, *Mystery* uit 1995 voor blazers en een strijkkwartet, *Experience* uit 1992 voor basklarinet, marimba en strijkkwartet. Allemaal ongewone combinaties dus. Het meest recente werk is van 2008, *Three Summer Pieces* voor blazers en strijkkwartet. (EDS)

A Portrait of the Composer, Alain Craens, door Jan Guns (basklarinet) en het Moscow Chamber String Quartet, Phaedra, In Flanders' Fields 78, 21,50 euro.

BOEK SPORT

Lopen en religie
Ineke Albers

Velen tegenwoordig zijn op een bijzondere wijze bezig met lopen. In hun tijdsbeleving krijgt het lopen haast religieuze dimensies. Toch lijken er weinig aanknopingspunten tussen religie en hardlopen. De Nederlandse Ineke Albers bestudeert al jaren lopen in religieuze rituelen. Lopen is ook het onderwerp

waarop ze is gepromoveerd in de theologie en het zit in de titel van haar jongste boek. *De god van het lopen. De monnik, de sporter en de verlichting* gaat vooral over het boeddhisme in Japan.

Voor dit boek reisde Albers naar Japan, waar je de zogenoemde marathonmonniken hebt. Die boeddhistische monniken lopen honderd nachten achter elkaar 35 kilometer in het duister, over een steile berghelling en op eenvoudige sandalen. Tijdens hun wandeltochten eten en drinken ze niet en voeren ze allerlei religieuze rituelen uit.

Albers verkent ook de brede spirituele betekenis van het lopen. De ascese van het trainen neemt in de westerse cultuur de plaats in van de christelijke ascese. Sommigen spiegelen zich aan oude religieuze systemen zoals die van de indianen om hun vrijetijdsbesteding een levensbeschouwelijke dimensie te geven.

De boeddhistische monniken die Albers gaat opzoeken zijn

echter helemaal geen sporters, voor hen is lopen net een onderdeel van een ascetische oefening. Op een zelfde manier is een voetbedevaart in het christendom eigenlijk geen wandelen in sportieve zin. Albers meent dat bedevaarten in het christendom veeleer absurd zijn, omdat God geacht wordt overal aanwezig te zijn. Waarom zou je dan naar Hem trekken? Lees met andere woorden dit boek vooral om meer te weten te komen over religie in Japan. (EDS)

Ineke Albers, *De god van het lopen. De monnik, de sporter en de verlichting*, Atlas Contact, Amsterdam, 2013, 334 blz., 21,95 euro.

BOEK CULTUUR

Zeemeerminnen
Faber & Sliggers

Onlangs kon je in het Teylers Museum in het Nederlandse Haarlem naar een intrigerende tentoonstelling over zeemeerminnen. Die waren en blijken immers nog altijd populair in diverse culturen. Een fraai geïllustreerd boek, geschreven door

Paul Faber, conservator bij het Tropenmuseum, en Bert Sliggers, conservator bij Teylers Museum, beiden de samenstellers van de tentoonstelling, maakt de lezer wegwijs in de wereld van vrouwen met een visstaart. Die blijken onweerstaanbaar en genadeloos verleidelijk. Meerminnen zijn zeemonster en watergodin ineen, een wezen dat hulpeloos wordt buiten haar vertrouwde omgeving, maar dat ook blijk geeft van angstaanjagende magische krachten.

In de negentiende eeuw verwees de wetenschap de zeemeermin definitief naar het rijk der fabelen, maar vandaag blijkt ze levendiger dan ooit in de fantasie, het sprookje en het onderbewuste. De oude mix van verleiding en bedreiging maakt haar intrigerend. Ze wordt een geliefd

beeld voor kunstenaars die haar afbeelden als femme fatale. Haar verleidingskunsten maken haar ook bijzonder geschikt voor de reclamewereld. Al lang duiken zeemeerminnen op affiches op. In de populaire cultuur van onze tijd leeft ze onverwoestbaar voort in tekenfilms, musicals en speelgoed. (EDS)

Paul Faber & Bert Sliggers, *Een zee vol meerminnen. Verleiding & bedreiging*, Lannoo, Tielt, 2013, 174 blz., 29,99 euro.

BOEK SPIRITUALITEIT

Uit de ziekenboeg
Paul Verdeyen

Met zijn acht korte hoofdstukken is Hooglied een van de kleinste boeken in de Bijbel. Het boek Hooglied speelt zich af in de lente. Dit jaargetijde is de verbindende metafoer voor de zich ontwikkelende liefde van een jong (bruids)paar. De Bijbeltekst van Hooglied is geschreven in een lyrische stijl en in de vorm van een reeks dialogen (tweespraak in dichtvorm). De liefde tussen man en vrouw wordt verheerlijkt in de overtuiging dat echte liefde en trouw van mensen onder elkaar tegelijk en deelnemen is aan de vrucht-

bare liefde en scheppende trouw van God. Vermoedelijk werden de liefdesliederen die we aantreffen in Hooglied oorspronkelijk gezongen bij bruiloftsfeesten.

Kerkelijke auteurs lezen veel later die liefdespoëzie als een verborgen boodschap over Gods liefde voor de mens en in het bijzonder voor de godszoekende mens. Vooral de middeleeuwse abten Bernardus van Clairvaux (1090-1153) en Willem van Saint-Thierry (1075-1148) schreven belangrijke commentaren op het kleine Bijbelboek. *Preken op het Hooglied* is ongetwijfeld Bernardus' spirituele meesterwerk.

In een dertigal handschriften uit de twaalfde en dertiende eeuw is ook een anonieme tekst bewaard met een gesprek over het Hooglied. Het geldt als de neerslag van een langdurige ontmoeting tussen Bernardus en Willem. In een Nederlandse uitgave van die tekst leest je uit Paul Verdeyen de bron van hun latere werken. Volgens hem ontstond dit *Kort commentaar* tussen 1127 en 1130, toen beide abten in het ziekenkwartier van de abdij van Clairvaux verbleven.

Het is een vreemd geschrift. Dat komt vooral door de tekst van het Hooglied zelf en de pogingen

van de twee middeleeuwse abten om in de liefdesverzen toch maar geen seksuele connotaties te lezen. Dat leidt tot wat vreemde gedachtesprongen, zoals bij het vers „Uw borsten zijn beter dan wijn” (Hooglied 1, 1). In de nieuwe vertalingen luidt het heel anders: „uw liefkozingsen zijn zoeter dan wijn”.

Volgens Paul Verdeyen is de tekst een keerpunt wat betreft het geestelijke leven. Het gaat voortaan om de eigentijdse en persoonlijke ontmoeting met de levende Heer en veel minder om de vrees voor de eindtijd. De invloed van een nieuw omgaan met een liefhebbende God zou tot vandaag duren. (EDS)

Paul Verdeyen, *Bernardus van Clairvaux en Willem van Saint-Thierry. Korte commentaar op het Hooglied*, Altiora, Averbode, 2013, 106 blz., 23,50 euro.